

Sensorveiledning (Seminarvariant)

EXPHIL03 – Examen philosophicum, høst 2025

Generelle karakterbeskrivelser

Universitets- og høyskolerådet beskriver presentasjonen slik:

A – Fremragende: Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.

B – Meget god: Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.

C – God: Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.

D – Nokså god: En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.

E – Tilstrekkelig: Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.

F – Ikke bestått: Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Beskrivelsen av bokstavkarakterene finner du her:

https://www.uhr.no/_f/p1/i4bfb251a-5e7c-4e34-916b-85478c61a800/karactersystemet_generelle_kvalitative_beskrivelser.pdf

Fagspesifikke karakterkrav

Besvarelsene vurderes i tråd med IFIKKs fagspesifikke karakterkrav for filosofi.

1. Kunnskap: Kjennskap til kursets komponenter.
2. Forståelse og analyse: Forståelse av stoffet og evne til argumentativ fremstilling.
3. Relevans: Relevans mellom prestasjon og problemstilling.
4. Etterrettelighet: Referansebruk og referanseoppsett.
5. Struktur og språkføring: Oversiktlig, struktur i fremstilling og språklig presisjon.

Beskrivelsen av de fagspesifikke karakterkravene finner du her:

<https://www.uio.no/studier/eksamen/karakterer/fagspesifikk-karakterbeskrivelse/hf-ifikk-filosofi-bachelor.html>

De to første kriteriene (Kunnskap og Forståelse og analyse) bør tillegges mest vekt. Sensor bør ta i betraktning at kurset tilbys til førsteårsstudenter.

Seminarvarianten

Den endelige karakteren er basert på en vurdering av to innleverte arbeider:

1. Semesteroppgave (800 - 1000 ord)
2. Svar på eksamensspørsmål (2 timer)

I den samlede vurderingen av endelig karakter skal semesteroppgaven tillegges mest vekt. For å få E eller bedre på eksamen som helhet, må studenten få *E eller bedre på begge deler* av eksamen (semesteroppgave og svar på eksamensspørsmål).

Vurdering av semesteroppgave

For å få E eller D, må besvarelsen:

- tilfredsstillende de fagspesifikke minimumskravene;
- holde seg innenfor ordgrensen (gitt rimelig slingringsmonn).

For å få C eller bedre, må besvarelsen:

- tilfredsstillende beskrivelsen «god» eller bedre i en samlet vektning av de fagspesifikke karakterkravene;
- holde seg innenfor ordgrensen (gitt rimelig slingringsmonn).

Kunnskap demonstreres i hovedsak av studentenes evne til å gjengi sentrale og relevante deler av innholdet i pensum og kommentere dem. *Forståelse og analyse* demonstreres i hovedsak av evne til å analysere og vurdere argumentasjon, formulere egne synspunkter, og formulere argumenter for egne synspunkter.

Vurdering av svar på eksamensspørsmål

Delspørsmål (a) og (b) er formulert med særskilt henblikk på å gi studenten anledning til å vise kjennskap til kursets faglige *innhold* og *forståelse* av de sentrale tankene.

Delspørsmål (c) er formulert med særskilt henblikk på å gi studenten anledning til å vise evne til *argumenterende fremstilling*, *kritisk refleksjon* og *selvstendighet*.

For å få E eller D, må besvarelsen:

- tilfredsstillende minimumskravene i Kunnskap og Forståelse og analyse;
- få noe helt eller delvis rett på delspørsmål (a) eller (b);
- vise en viss grad av evne til argumenterende fremstilling.

For å få C eller bedre, må besvarelsen:

- tilfredsstillende beskrivelsen «god» eller bedre i Kunnskap og Forståelse og analyse;
- vise jevnt god forståelse av stoffet i svar på delspørsmål (a) og (b);
- vise jevnt god evne til argumenterende framstilling og kritisk refleksjon.

Kunnskap og forståelse demonstreres ved å ta utgangspunkt i materiale inkludert pensumlitteraturen (dvs. *Vite*, *Være*, *Gjøre*, inkludert både innledninger og originaltekster).

Generelle beskrivelser av annet filosofisk materiale med lav relevans for spørsmålene (f.eks. informasjon løftet fra oppslagsverk) bør tillegges liten eller ingen vekt.

I vurdering av delspørsmål (c) bør det tas hensyn til studentens evne:

- til å formulere argumenter for og/eller mot påstanden de skal diskutere;
- til å kritisk vurdere disse argumentene;
- til å trekke inn relevante betraktninger fra svar på delspørsmål (a) og/eller (b);
- til å understøtte egen tolkning/synspunkt med selvstendig refleksjon.

Eksamensspørsmål HØST 2025

Norsk

Velg oppgave 1 ELLER oppgave 2. Svar på alle delspørsmålene i oppgavene. Alle referanser er til pensumboken, *Vite, Være, Gjøre* (VVG)

OPPGAVE 1

- a. I kapittel 15 skriver Mill: “menneskene har evner som står høyere enn de dyriske begjær ... det er helt i overensstemmelse med nytteprinsippet å anerkjenne det faktum at enkelte former for glede er mer ønskelige og mer verdifulle enn andre” (*Vite, Være, Gjøre*, s. 399).

Gjør rede for innvendingen mot utilitarisme han diskuterer her og hvordan han svarer på den.

- b. Mill tar for seg innvendingen at utilitarisme ikke kan gi oss praktisk moralsk rettleiding, fordi vi ofte ikke har nok tid eller kunnskap til å regne ut hvilke handlinger som vil maksimere lykke. Gjør rede for innvendingen og hans svar på denne.
- c. Med utgangspunkt i Mills tekst og dine svar i (a) og (b), vurder hvorvidt utilitarisme er en god teori for moralsk rett og galt. Argumenter for ditt syn.

OPPGAVE 2

- a. Redegjør for Haslangers distinksjon mellom sosial konstruksjon av begreper og sosial konstruksjon av objekter i teksten «Sosial konstruksjon: Kjønn og andre sosiale kategorier».
- b. I sin diskusjon av den sosiale konstruksjonen av slag skriver Haslanger
[...] det er verdt å påpeke at mat *ikke* er det mennesker er i stand til å fordøye, men det man innenfor bestemte kulturer vurderer som passende å spise. Å si at mat er sosialt konstruert i denne forstand, er ikke å si at mennesker forårsaker eller skaper mat (skjønt selvsagt gjør vi det), men at kulturelle betydninger *konstituerer hva mat er*. (*Vite, Være, Gjøre*, s. 295).

Hva ønsker Haslanger å vise med dette eksempelet, og hvilken rolle spiller det i hennes overordnede argument for at kjønn er sosialt konstruert?

- c. I sin diskusjon av den sosiale konstruksjonen av kjønnskategorier skriver Haslanger «det faktum at naturen ikke dikterer en biologisk kjønnsdeling – vi kunne identifisert mer enn to biologiske kjønn, eller la noen være uten biologisk kjønn – [er] avgjørende for påstanden om at biologisk kjønn er sosialt konstruert.» (Vite, Være, Gjøre, s. 290)

Biologer definerer gjerne kjønn med utgangspunkt i reproduktive roller, der organismer med forutsetninger for å produsere små kjønnsceller klassifiseres som «hankjønn», mens organismer med forutsetninger for å produsere store kjønnsceller klassifiseres som «hunkjønn». Denne todelingen går igjen i alle arter der organismene har ulike roller i reproduksjon.

Diskuter om denne vanlige definisjonen fra biologien svekker Haslangers argument for at biologisk kjønn er sosialt konstruert.

Vurdering av svar til oppgave 1

Delspørsmål (a):

I vurderingen bør det legges vekt på studentenes evne:

- til å vise kunnskap om relevante deler av Mills filosofi;
- til å vise forståelse av relevante pensumtekster;
- til å identifisere og beskrive innvendingen mot Mills syn og Mills svar på den.

Delspørsmål (b):

I vurderingen bør det legges vekt på studentenes evne:

- til å vise kunnskap om relevante deler av Mills filosofi;
- til å vise forståelse av relevante pensumtekster;
- til å identifisere og beskrive innvendingen mot Mills syn og Mills svar på den.

Delspørsmål (c):

I vurderingen bør det legges vekt på studentenes evne:

- til å formulere argumenter for og/eller mot utilitarisme;
- til å vurdere disse argumentene kritisk;
- til å knytte diskusjonen til relevante pensumtekster;
- til å støtte sin egen tolkning eller synspunkt med uavhengig refleksjon.

Det bør telle i studentens favør om de trekker frem relevante poenger fra (a) og/eller (b) i svaret på (c).

Vurdering av svar til oppgave 2

Delspørsmål (a):

I vurderingen bør det legges vekt på studentenes evne:

- til å vise kjennskap til de relevante delene av Haslangers filosofi;
- til å vise forståelse av den relevante pensumteksten;
- til å identifisere og beskrive Haslangers skille mellom den sosiale konstruksjonen av konsepter/ideer og den sosiale konstruksjonen av objekter.

Delspørsmål (b):

I vurderingen bør det legges vekt på studentenes evne:

- til å vise kjennskap til de relevante delene av Haslangers filosofi;
- til å vise forståelse av den relevante pensumteksten;
- til å analysere det siterte utdraget, identifisere dets sentrale poeng og forstå hvordan det relaterer til Haslangers videre argument for den sosiale konstruksjonen av (sosialt) kjønn.

Delspørsmål (c):

I vurderingen bør det legges vekt på studentenes evne:

- til å formulere argumenter for og/eller mot ideen om at biologiske kjønnskategorier er sosialt konstruert;
- til å kritisk vurdere disse argumentene;
- til å knytte diskusjonen til relevante tekster fra pensum;
- til å understøtte egen tolkning/synspunkt med selvstendig refleksjon.

Det bør regnes til besvarelsens fordel dersom studenten viser forståelse av rollen som begreper *funksjon* har i Haslangers redegjørelse for den sosiale konstruksjonen av begreper.